

Олексій Наливайко

ORCID: 0000-0002-7094-1047

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи 6, 61022, Харків, Україна,
nalyvaiko@karazin.ua

Олена Калістова

ORCID: 0000-0002-2798-3209

студентка III курсу факультету іноземних мов,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи 6, 61022, Харків, Україна,
kalistovael@gmail.com

Данило Поляков

ORCID: 0000-0001-5579-7545

студент III курсу факультету іноземних мов,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
майдан Свободи 6, 61022, Харків, Україна,
danilopoliakov@gmail.com

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У статті розглянуто проблеми дотримання академічної доброчесності студентами закладів вищої освіти в умовах дистанційного навчання. Було визначено актуальність цього дослідження, яка полягає у введенні карантинних заходів, що не передбачали можливості відвідування всіх занять студентами ЗВО. Авторами статті було виділено такі поняття, як «академічна доброчесність», «дистанційне навчання» та «електронно-дистанційне навчання», а також розглянуто основні відмінності двох останніх понять, особливості та описано основні їхні визначення. Наведена стаття демонструє результати проведеного опитування серед студентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, у якому їм було запропоновано відповісти на десять запитань, стираючись на власний досвід навчання у другому семестрі 2019/2020 н. р. Запитання стосувалися ключових проблем здійснення процесу дистанційного навчання, а саме програмно-технічного забезпечення, дотримання академічної

доброчесності під час виконання домашнього завдання, роботи на заняттях та написання контрольних робіт, контролю за дотриманням академічної доброчесності, оцінкою його ефективності, оцінкою впливу дистанційного навчання на дотримання студентами академічної доброчесності, основних причин її недотримання. Виходячи з результатів опитування, автори дослідження виділили основні питання та проблеми дотримання академічної доброчесності в процесі дистанційного навчання та шляхи їхнього вирішення, що викладені у вигляді рекомендацій, як для керівників ЗВО, так і для викладачів.

Ключові слова: академічна доброчесність, вища освіта, дистанційне навчання, електронно-дистанційне навчання.

© Наливайко О., Калістова О. Поляков Д., 2020

<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.4.10>

Актуальність. Карантинні заходи, уведені урядом України навесні 2020 року (Лист МОН, 2020) поставили систему вітчизняної освіти у доволі складну ситуацію, де відтепер майже всі види освітньої діяльності учасників освітнього процесу мали проводитися переважно в дистанційній формі. Не минули ці процеси і вищу школу. Ця ситуація стала значним викликом для закладів вищої освіти (далі – ЗВО), оскільки наочно продемонструвала недоліки та слабкі місця системи дистанційного навчання, зокрема її не системність. В умовах, коли Міністерство освіти та науки України (далі – МОН) значною мірою усунулося від вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням навчального процесу в умовах карантину, та надання чітких рекомендацій щодо вирішення можливих проблем, ЗВО, а в багатьох випадках і самі викладачі, були вимушені знаходити шляхи самостійного вирішення цієї складної ситуації. Однією із проблем, із якою стикнулися викладачі під час здійснення процесу дистанційного навчання, була проблема здійснення контролю за навчальними досягненнями здобувачів вищої освіти та відповідно дотримання ними академічної доброчесності. Через часткову невідповідність ЗВО до здійснення та забезпечення процесу дистанційного навчання виникають проблеми та відповідні питання, як в умовах онлайн-навчання викладач може контролювати дотримання академічної доброчесності? В контексті цього доречно дослідити процеси

дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти в реаліях складання сесійних випробувань.

Аналіз останніх досліджень та публікацій дозволив зробити висновок, що питання пов'язані з впровадженням дистанційного навчання та його похідних розглядалися багатьма вченими. Загальні засади організації дистанційного навчання розглядалися у працях (Al, & Madran, 2004; Coldeway, 1995; King et al., 2001; Harting & Erthal, 2005; Verduin & Clark, 1991; Traxler, 2018; В. Кухаренко та інші, 1999; Наливайко, 2017; Шуневич, 2009). Використання мобільних пристроїв в освітньому середовищі в процесі дистанційного навчання (Chen, 2005; El-Hussein & Cronje, 2010; Guralnich, 2008; Lan & Huang, 2012, Motiwalla, 2007; Ting, 2005; Traxler, 2010). Питання розробки стандартів академічної доброчесності розглядалися у працях Boehm, Justice & Weeks, 2009; Drisko, 1997; Nuss, 1984; Macfarlane, Zhang & Pun, 2014). Дотримання академічної доброчесності у процесі дистанційного навчання Heberling, 2002; Lanier, 2006).

Мета. Автори дослідження ставили собі за мету проведення діагностики рівня дотримання академічної доброчесності навчальних досягнень здобувачів освіти в процесі дистанційного навчання в закладах вищої освіти. Для цього було сформульовано ряд завдань:

– проаналізувати за допомогою теоретичних та емпіричних методів основні проблеми, способи та додатки, за допомогою яких здійснюють контроль за дотриманням академічної доброчесності;

– надати рекомендації та описати можливості вирішення проблем, які виникають у процесі контролю за дотриманням академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання;

– визначити умови (ситуації) коли здобувачі освіти більш схильні не дотримуватися академічної доброчесності;

– діагностувати точку зору здобувачів освіти з приводу проблеми недотримання академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання та окреслити основні причини виникнення цієї проблеми.

Методи. У статті були використано теоретичні методи дослідження: аналіз, узагальнення, порівняння. Практичну частину дослідження склали опитувальник створений у форматі Гугл сервісів (*Google Forms*). В опитуванні взяли участь 199 респондентів Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у період літньої сесії з 15 по 27 червня 2020 року. Опитувальник складався з 12 питань відкритого та закритого типу з можливістю відповідей у формі лінійної шкали. Два питання з дванадцяти були організаційного характерна (факультет навчання та курс)

Основна частина. Попередній аналіз наукових джерел (Boehm, Justice & Weeks, 2009; Heberling, 2002; Lanier, 2006) дозволив визначити наявність реально існуючої проблеми дотримання академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти. Дуже часто можна бачити картину того, що здобувач не відчуває внутрішньої потреби у дотриманні важливих принципів академічної доброчесності, це може бути наслідком не розвиненої загальнонаціональної культури коректних запозичень та інших важливих аспектів дотримання академічної доброчесності. Особливо велика «спокуса» постає перед здобувачем освіти в моменти глобальної неузгодженості освітнього простору, яку ми можемо споглядати при запровадженні карантину спричиненого COVID-19. Брак розуміння сучасних процесів трансформації освітнього середовища та запровадження нової моделі сучасного фахівця який повинен не лише знати, а й бути творчою тобто оригінальною особистістю, змушує здобувачів вищої освіти керуватися невірними орієнтирами, що спричиняє страх та конфліктні ситуації. Наприклад, робота здобувача виконана за всіма правилами та інструкціями, проте викладач застосовує і елементи цифрових засобів перевірки автентичності текстів та з'ясовує, що робота має великий відсоток некоректних запозичень, що спричиняє зниження або навіть і не зарахуванню виконаної роботи. Вирішення цієї проблеми через прищеплення культури академічної доброчесності допоможе покращити якість освітніх послуг та підготувати дійсно сучасного та ефективного фахівця.

В контексті дослідження доцільно розглянути визначення, які є теоретичною основою дослідження під час його проведення. Перш за все, ми чітко відрізняємо

дистанційне та *дистанційно-цифрове* навчання, незважаючи на те, що у науковій літературі ці поняття часто трактують як синоніми. Наприклад, розглядаючи семантичне значення слова *дистанційне*, можна відразу визначити, що така дія розуміється як наявність відстані між суб'єктами, не винятком є і процес навчання. Але чи релевантне таке розуміння сьогодні? Адже сьогодні *дистанційне* навчання розуміється багатьма вченими (Жерновникова, 2017, с. 142; Наливайко, 2017, с. 79; Traxler, 2010), яке вже таке, що включає в себе використання цифрових засобів комунікації та підтримки освітнього процесу за допомогою електронних пристроїв. Проте, більш доречним у сучасних умовах запровадження *дистанційного* або *змішаного* навчання по всьому світу через введення обмежувальних заходів викликаних пандемією COVID-19 є доопрацювання визначення поняття *дистанційного* навчання та його осучаснення. *Дистанційне* навчання починалося як кореспондентське, де здобувач освіти листувався зі своїм викладачем з питань організації та виконання завдань у процесі отримання освіти. І такий спосіб навчання теж *дистанційний*, тому пропонуємо у подальших дослідженнях використовувати саме поняття *дистанційно-цифрове* навчання при дослідженні сучасного етапу розвитку цього виду отримання знань.

Визначальним є трактування *дистанційного* навчання яке наведено у «Положенні про *дистанційне* навчання» Наказ МОН України № 466 від 25.04.2013 «індивідуалізований процес передання і засвоєння знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчання у спеціалізованому середовищі, яке створене на основі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій» (Наказ МОН, 2013).

В. Кухаренко розуміє *дистанційне* навчання як: «комплексну педагогічну технологію, що поєднує досягнення педагогіки і психології з дидактичними можливостями інформаційних і телекомунікаційних технологій, які дозволяють використовувати комп'ютер як носій інформації та засіб організації спілкування» (Кухаренко, 2001, с. 12).

О. Андрєєв пропонує визначати «дистанційного навчання» як: «...синтетичну, інтегральну, гуманістичну форму навчання, що базується на використанні широкого спектра традиційних і нових інформаційних технологій та їх технічних засобів, які залучаються для доставки навчального матеріалу, його самостійного вивчення, організації діалогового обміну між викладачем і студентом, коли процес навчання некритичний до їх розташування в просторі і в часі, а також до конкретної освітньої установи» (Андрєєв, 1998, с. 26).

О. Жерновникова розглядає дистанційне навчання в контексті нової форми організації навчального процесу, що з'єднує в собі традиційні та нові інформаційні технології навчання, який ґрунтується на принципі самостійного отримання знань, що припускає в основному телекомунікаційний принцип доставки студентам основного матеріалу та інтерактивну взаємодію студентів і викладачів як у процесі навчання, так і при оцінці отриманих ними в процесі навчання знань і навичок» (Жерновникова, 2017, с. 142). Отже, проведений аналіз засвідчив, що в науковому середовищі не спостерігається єдиного підходу до розуміння поняття «дистанційне навчання». Відповідно це викликає велику кількість різних тлумачень одного й того ж поняття і, зрештою, призводить до суперечливості сприйняття інформації суб'єктами навчального процесу. В контексті цієї проблеми, відзначимо що дистанційне навчання, полягає у застосуванні нових цифрових технологій, що не змінюють організацію освіти і вона залишається традиційною. У нашому дослідженні дистанційне навчання визначаємо як інноваційну освітню технологію, в яка поєднує високий рівень самостійної роботи з застосування новітніх цифрових технологій та інструментів при мінімізації аудиторної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу (Наливайко, 2017, с.79). При цьому, на нашу думку, у ЗВО України після уведення карантину було введено не дистанційне навчання (у його застарілому розумінні), а *дистанційно-цифрове* навчання. По суті, дистанційно-цифрове навчання передбачає таку ж звітність, чіткий розклад проведення сесії, виконання тих чи інших завдань, при цьому використовуючи цифрові засоби (програми, додатки. Інструменти) для проведення освітніх активностей.

Оскільки головним предметом нашого дослідження є визначення рівня академічної доброчесності здобувачів вищої освіти, необхідно дати визначення цьому поняттю. Згідно з Законом України «Про освіту» академічна доброчесність – «це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» (Закон Про Освіту, 2014). Важливо відзначити, що поняття академічна доброчесність стосується не лише педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників, а й здобувачів вищої освіти. Зокрема, у цій статті дане поняття досліджується відносно навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в умовах дистанційно-цифрового навчання. Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти передбачає у своїй основі відсутність плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману, а також будь-якого впливу на педагогічного працівника під час написання та здачі екзаменаційних, залікових, контрольних, курсових робіт, індивідуальних завдань або інших освітніх активностей. За визначенням М. Heberling ефективним шляхом дотримання академічної доброчесності можуть стати використання пошукових систем для виявлення плагіату; відцифрування вже існуючих джерел; компанії по виявленню плагіату та рішуча позиція адміністраторів і викладачів закладів освіти (Heberling, 2002).

Дане дослідження було проведено на базі Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Переважну більшість респондентів склали студенти факультету іноземних мов. Опитування було проведено за допомогою *Google Forms*. Кількість респондентів склала 199 осіб. Респондентам було запропоновано 12 питань. Були запропоновані відкриті та закриті питання. Також було використано питання у формі лінійної шкали.

Респондентам було запропоновано відповісти на таке питання: «Процес дистанційного навчання здійснюється у таких додатках...». Найбільш розповсюдженим додатком, який використовують для дистанційного навчання, виявився *Zoom* – близько 96,5% опитаних користувалися цим ресурсом. Майже 84

відсотки студентів користувалися *Google Classroom*. Близько три чверті респондентів навчалися за допомогою *Moodle* та месенджерів (*Viber*, *Telegram*, *WhatsApp* тощо). Третина опитаних користувалися *Skype* та *Discord* (мал. 1).

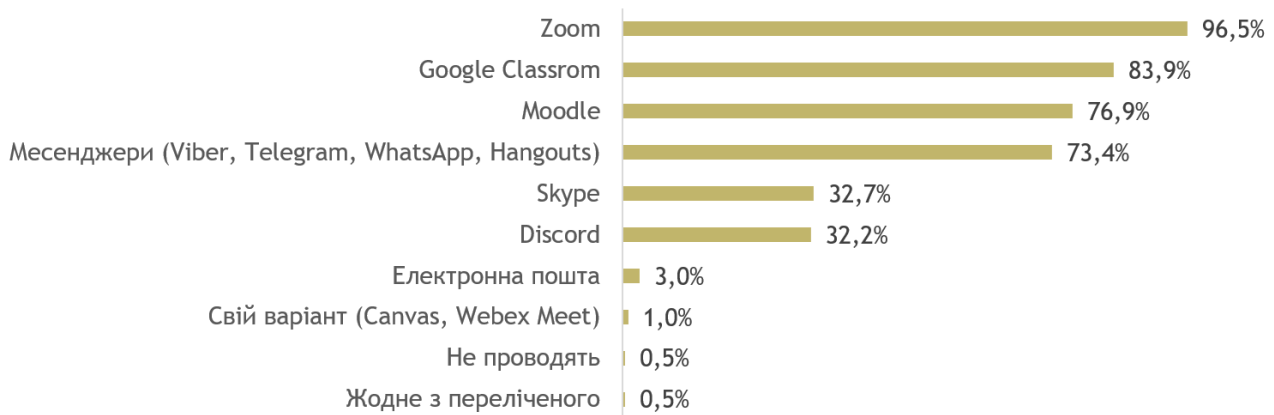

Рис. 1. Додатки для здійснення дистанційного навчання

Джерело: розроблено авторами

Респонденти також надали відповідь на питання: «Чи дотримувалися Ви протягом дистанційного навчання академічної доброчесності?». Дослідники запропонували лінійну шкалу, де «1» означає «Так, повністю згоден», а «5» -- «Категорично не згоден» (рис. 2).

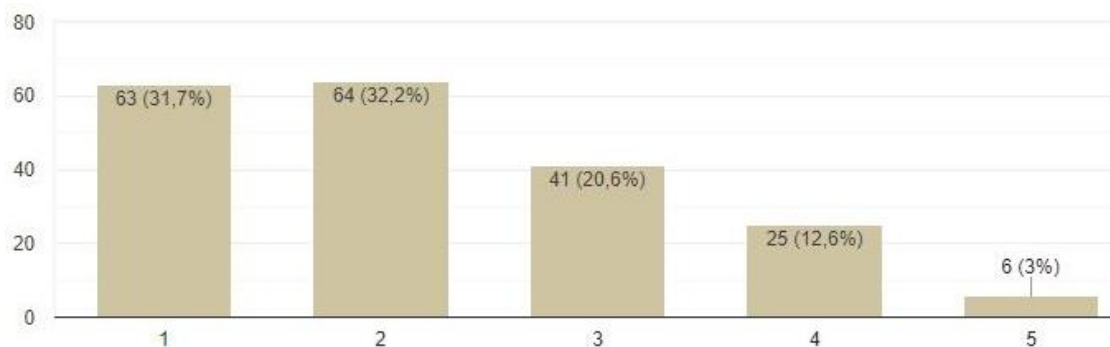

Рис. 2. Діаграма відповідей на питання «Чи дотримувалися Ви протягом дистанційного навчання академічної доброчесності?»

Джерело: розроблено авторами

Також студенти відповіли на питання, які конкретизують дотримання ними академічної доброчесності під час дистанційного навчання, а саме: «Чи дотримувалися Ви академічної доброчесності під час виконання домашніх робіт?» (рис. 3), «Чи дотримувалися Ви академічної доброчесності на заняттях?» (рис. 4),

«Чи дотримувалися Ви академічної доброчесності під час написання контрольних, залікових чи екзаменаційних робіт?» (рис.5).

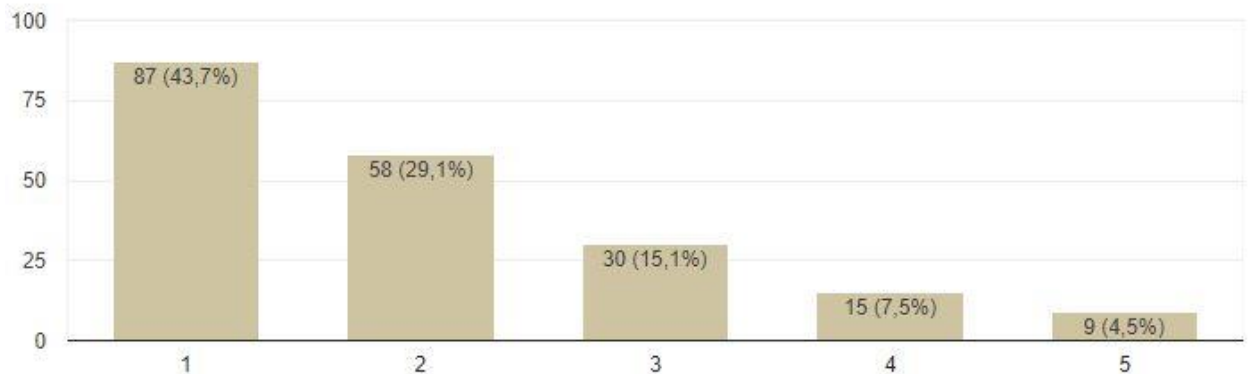

Рис. 3. Діаграма відповідей на питання «Чи дотримувалися Ви академічної доброчесності під час виконання домашніх робіт?»

Джерело: розроблено авторами

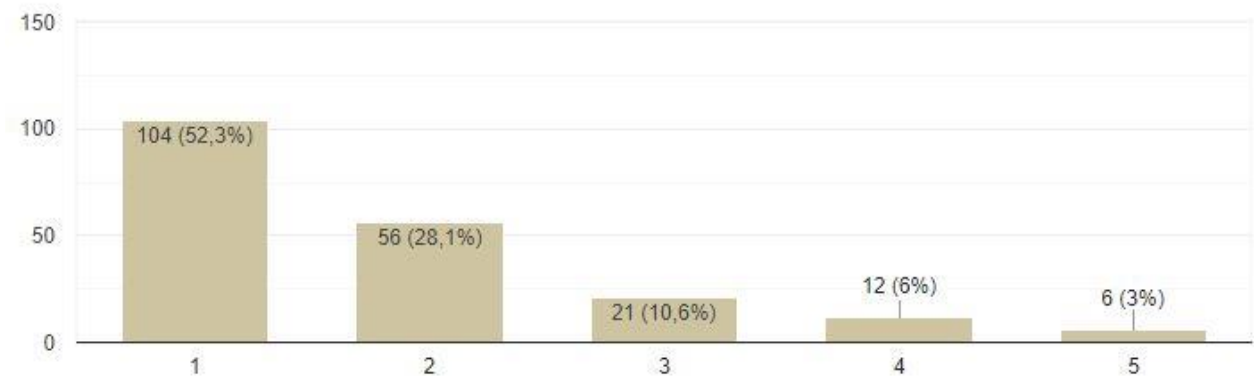

Рис. 4. Діаграма відповідей на питання «Чи дотримувалися Ви академічної доброчесності на заняттях?»

Джерело: розроблено авторами

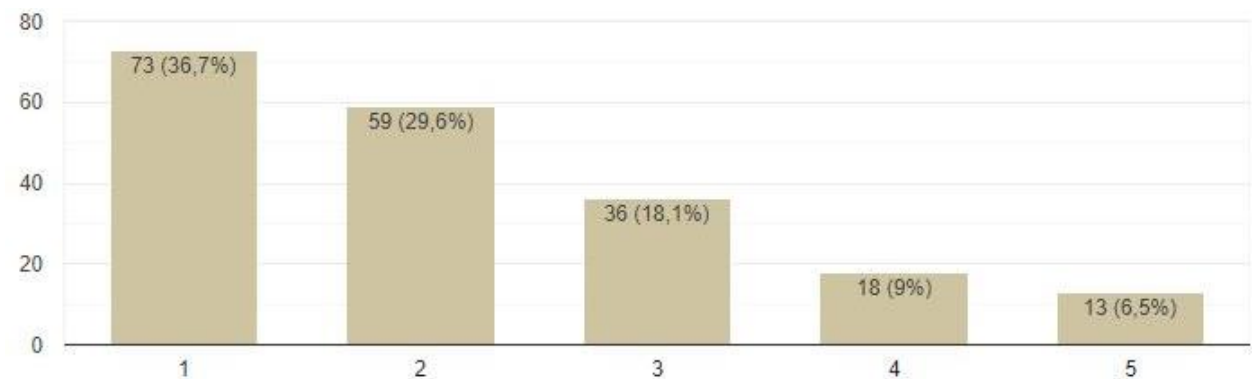

Рис. 5. Діаграма відповідей на питання «Чи дотримувалися Ви академічної доброчесності під час написання контрольних, залікових чи екзаменаційних робіт?»

Джерело: розроблено авторами

Як можна побачити на рис. 3-5, респонденти частіше дотримувалися академічної доброчесності під час занять, але при цьому були більш схильні не дотримуватися академічної доброчесності під час написання контрольних, залікових чи екзаменаційних робіт.

Рис. 6 ілюструє відповіді студентів на лінійну шкалу про здійснення викладачами контролю за дотримання академічної доброчесності. Більшість опитаних (61,3%) відповіли, що усі або переважна більшість викладачів здійснюють контроль. 23,6 відсотки респондентів зайняли проміжну позицію. Але 15,1% опитаних відповіли, що жоден або переважна більшість викладачів не здійснює контролю дотриманням академічної доброчесності під час дистанційного навчання.

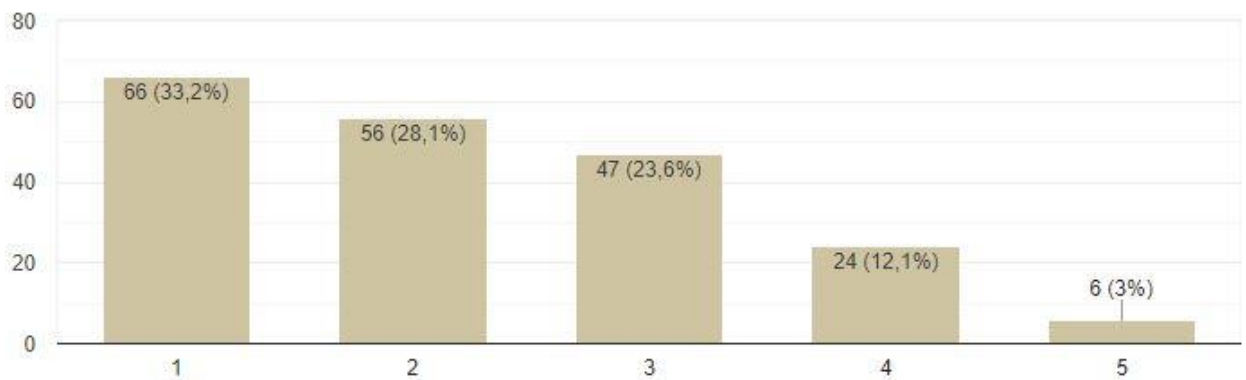

Рис. 6. Діаграма відповідей на питання «Чи здійснюють викладачі контроль за дотриманням академічної доброчесності під час дистанційного навчання?»

Джерело: розроблено авторами

Також опитаним було запропоновано відповісти на питання з множинним вибором, яким чином викладачі здійснюють контроль за дотриманням академічної доброчесності (рис. 7). Як виявилось, найчастіше студенти стикалися обмеженням у часі під час написання робіт (96%), 83,4% опитаних відповіли, що контроль був здійснений за допомогою відео- та аудіозв'язку. Рідше викладачі здійснювали перевірку на антиплагіат (37,7% респондентів). Лише 9% студентів стикалися з контролем за допомогою сторонніх додатків. При цьому, 4% опитаних стверджують,

що контроль за дотриманням академічної доброчесності викладачі під час дистанційного навчання ніяк не здійснюють.

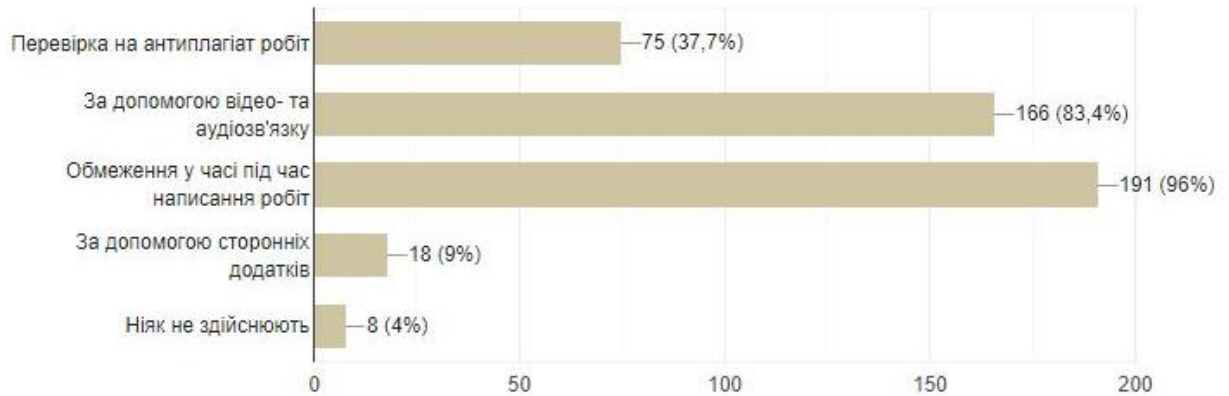

Рис. 7. Діаграма відповідей на питання «Яким чином Ваші викладачі здійснюють контроль за дотриманням академічної доброчесності?»

Джерело: розроблено авторами

Респондентам було запропоновано оцінити ефективність наявних методів контролю за дотриманням академічної доброчесності. Лише 27,1% погодилися, що подібні методи є ефективними. У свою чергу, 18,6% схильні вважати їх порівняно ефективними. Слід зазначити, що більш ніж 16% вважають їх неефективними, а 13,6% опитаних – малоефективними. Ще 24,6% студентів не визначилися (рис. 8).

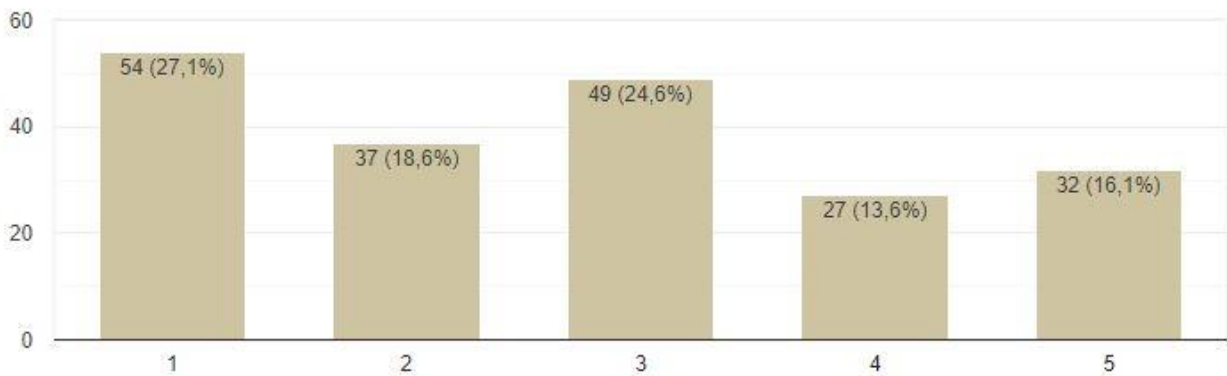

Рис. 8. Діаграма відповідей на питання «Як Ви вважаєте, подібні методи контролю за дотриманням академічної доброчесності ефективні в умовах дистанційного навчання?»

Джерело: розроблено авторами

Автори дослідження запропонували респондентам обрати твердження, яке найкраще характеризує їхню поведінку з приводу дотримання академічної доброчесності під час дистанційного навчання (рис. 9). Було запропоновано чотири

варіанти відповіді: «Я почав(ла) більше списувати» (26,1% студентів), «Я дотримуюся академічної доброчесності, як і під час очного навчання» (54,3%), «Я не дотримуюся академічної доброчесності, як і під час очного навчання» (11,1%) та «Я почав(ла) менше списувати» (6%). Окрім того, автори залишили можливість власної відповіді. Серед власних відповідей ми виділили такі: «Я почала гірше засвоювати матеріал, через відсутність лекційних занять та недостатню залученість викладачів саме до викладання предметів, тому доводилося частіше звертатися до списування», «Раньше было лучше. Когда оно ("навчання") было как таковое», «Я дотримуюся академ. доброчесності, коли цього потребує дисципліна» (авторську пунктуацію збережено). Як бачимо із діаграми, близько 65 відсотків респондентів вважають, що їхня поведінка порівняно з очним навчанням не змінилася. При цьому, більше 32 відсотків опитаних вважають, що тим чи іншим чином дистанційне навчання вплинуло на дотримання ними академічної доброчесності.

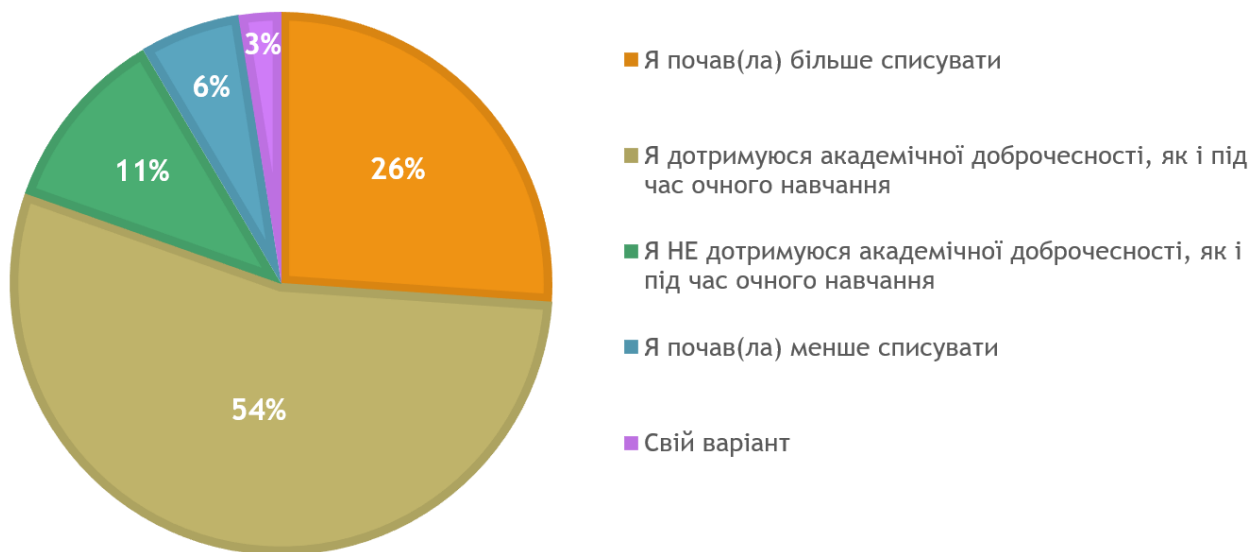

Рис. 9. Діаграма відповідей на питання «Оберіть твердження, яке краще характеризує Вашу поведінку під час процесу дистанційного навчання?»

Джерело: розроблено авторами

Рис. 10 ілюструє думки респондентів з приводу причин недотримання академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання. Студентам було запропоновано варіанти відповідей із можливістю вибору декількох та своїм варіантом. Більшість опитаних (74,4%) вважають, що основною проблемою є те, що

Дотримання академічної доброчесності навчальних досягнень здобувачів освіти в процесі дистанційного навчання

система дистанційної освіти в Україні слабо розвинена. Майже 62% респондентів виділяють проблему відсутності робочої атмосфери, а 31,2% відсутність програмного забезпечення. Менш популярними варіантами відповіді стали «Відсутність контролю з боку викладачів» та «Технологічна необізнаність викладачів», що складає 29,1% та 22,1% відповідно. Серед власних відповідей ми хотіли б звернути увагу на такі: «Відсутність дистанційного навчання?», «Гірша якість навчання, менше часу», «Если есть возможность списать, так почему не списать?» (авторську пунктуацію збережено).

Рис. 10. Діаграма відповідей на питання «Назвіть основні причини недотримання академічної доброчесності в процесі дистанційного навчання»

Джерело: розроблено авторами

Проаналізувавши відповіді студентів за рис. 1-10, ми зробили висновок, що методи контролю за академічною доброчесністю, здійснювані у ХНУ ім. В. Н. Каразіна, на думку студентів, не завжди бувають ефективними. Окрім цього, деякі респонденти стверджують, що функцію контролю викладачі протягом дистанційного навчання не здійснювали. На рис. 10 можна побачити, що основними причинами недотримання академічної доброчесності студентами є слабка розвиненість системи дистанційної освіти в Україні, відсутність програмного забезпечення, технологічна необізнаність тощо. Як наслідок, більше чверті опитаних почали більше списувати (рис. 9). Як видно з рис. 6 більшість викладачів все ж здійснюють контроль за дотриманням академічної доброчесності, але, на думку

респондентів, їхні методи не є ефективними, лише 27,1% студентів, що вони є дуже ефективними. Тому ми вважаємо за необхідне надати невичерпний список рекомендацій щодо забезпечення ефективного контролю за дотриманням академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання.

Висновки та рекомендації. Таким чином, можна зробити висновок, що проблема недотримання академічної доброчесності у процесі дистанційного навчання набуває істотних масштабів. Здобувачі освіти на початку оголошення карантинних заходів (були введені через пандемію COVID-2019) в деяких випадках залишилися в режимі самоосвіти, а цей процес потребує значної підготовки та дотримання навчальної дисципліни. У цьому вбачаємо одну з основних причин недотримання академічної доброчесності в процесі навчання. Студенти, не отримавши достатньої підтримки (методичного та організаційного характеру) з боку викладачів та інших стейкхолдерів, пішли по шляху найменшого спротиву та почали впроваджувати елементи недоброякісних запозичень у свої навчальні досягнення. Проте ситуація на даному етапі контрольована та потребує надання чітких правил поведінки як для здобувачів освіти та для викладацького складу ЗВО. Створення комфортної атмосфери (довіри, чітких вимог та критеріїв оцінювання навчальних досягнень та відкритості учасників освітнього процесу) у процесі дистанційного навчання має вирішальне значення для розбудови культури академічної доброчесності та поваги між суб'єктами освітнього процесу.

У результаті проведеного дослідження можна надати такі рекомендації щодо ефективної розбудови освітнього процесу та дотримання основних принципів академічної доброчесності в умовах дистанційного навчання:

- рекомендувати викладачам та ЗВО використання сторонніх додатків, що відслідковують поведінку студентів під час занять та написання контрольних, залікових та екзаменаційних робіт, таких як: *ClassKick*, *ProctorTrack* та *Blackboard*;

- проводити для викладачів курси підвищення цифрової компетентності, що навчить їх користуватися усіма можливостями різноманітних додатків, щоб уникнути академічної не доброчесності;
- розробити офіційні рекомендації для викладачів щодо забезпечення академічної доброчесності під час занять, перевірки домашнього завдання та виконання контрольних робіт
- стимулювання студентів до дотримання академічної доброчесності під час дистанційного навчання за допомогою бесід, кураторських годин, а також стимулювання до *отримання знань*, а не оцінок.

У подальших наукових розвідках планується дослідити питання профілактики академічної не доброчесності у здобувачів освіти ЗВО в процесі змішаного навчання.

Література

- Андреев А. А. Введение в дистанционное обучение. Компьютеры в учебном процессе. *Интерсоциоинформ*. 1998. 2. 25–68.
- Жерновникова О. А. Психологічний аспект реалізації дистанційних освітніх технологій у навчальний процес майбутніх учителів математики. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки: зб. наук. пр.*, 2017. 2. 86–99.
- Кухаренко В. М. Дистанційне навчання – педагогічна технологія ХХІ сторіччя. *Комп'ютерно орієнтовані системи навчання : зб. наук. праць. К.: НПУ ім. Драгоманова.*, 2001. 2. 11–15.
- Кухаренко, В. М., Рибалко, О. В., Олійник, Т. О., & Савченко, М. В. Дистанційне навчання. / Кухаренко, В. М., Рибалко, О. В., Олійник, Т. О., & Савченко, М. В. Харків: ХДПУ, 1999. 216 с.
- Наливайко О. О. Дистанційне навчання: сутність та особливості. *Педагогічний альманах*, 2017. 36. 75–81.
- Шуневич Б. І. Тенденції розвитку складових частин організації дистанційного навчання. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*, 2009. 653. 231–239.
- Про освіту: Закон України від 18.06.2020 р. № 725-IX. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.09.2020)
- Про затвердження Положення про дистанційне навчання: наказ МОН України від 25.04.2013 р. № 466. Дата оновлення: № 761 від 14.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення 15.09.2020)
- Лист Міністерства освіти і науки №1/9-154 від 11 березня 2020 року. Офіційний сайт. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/z-12-bereznya>

zaprovadzhuyetsya-tritizhnevij-karantin-u-vsih-zakladah-osviti (дата звернення 15.09.2020)

- Al, U., & Madran, R.O. Web-based distance education systems: required features and standards. *Bilgi Dünyası*, 2004. 5(2). 259–271.
- Boehm, P. J., Justice, M., & Weeks, S. Promoting academic integrity in higher education. *The Community College Enterprise*, 2009. 15(1), 45–61.
- Bretag, T. (Ed.). (2016). *Handbook of academic integrity*. Singapore: Springer.
- Chen, J. & Kinshuk. Mobile technology in educational services. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 2005. 14(1): 91–109.
- Coldeway, D. (1995). Distance education revisited: An introduction to the issue. In Simonson, M., S. Smaldino & S. Zvacek (Eds.), *Teaching and Learning at a Distance* (pp. 7). New Jersey, NJ: Prentice-Hall, Inc.
- Drisko, J. W. Strengthening qualitative studies and reports: Standards to promote academic integrity. *Journal of social work education*, 1997. 33(1). 185–197. DOI: <https://doi.org/10.1080/10437797.1997.10778862>
- El-Hussein, M. O., & Cronje, J. C. Defining mobile learning in the higher education landscape. *Journal of educational Technology & Society*, 2010. 13(3). 12–21.
- Guralnich, D. The Importance of the Learner's Enviromental Context in the Design of M- Learning Product. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 2008. 2 (1). 36–39.
- Harting, K., & Erthal, M. J. History of distance education. *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 2005. 23(1). 35–44.
- Heberling, M. Maintaining academic integrity in online education. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 2002. 5(1). 1–7.
- King, F., Young, M., Drivere-Richmond, K. & Schrader, P. Defining Distance Learning and Distance Education. *AACE Journal*, 2001. 9(1). 1–14.
- Lan, Y.-F., & Huang, S.-M. (2012). Using mobile learning to improve the reflection: a case study of traffic violation. *Educational Technology & Society*, 15(2), 179–193.
- Lanier, M. M. Academic integrity and distance learning. *Journal of criminal justice education*, 2006. 17(2), 244–261. <https://doi.org/10.1080/10511250600866166>
- Macfarlane, B., Zhang, J., & Pun, A. Academic integrity: a review of the literature. *Studies in Higher Education*, 2014. 39 (2). 339–358. DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2012.709495>
- Motiwalla, L. Mobile learning: a Framework and Evaluation. *Journal of Computer and Education*, 2007. 49. 581–596. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2005.10.011>
- Nuss, E. M. Academic integrity: Comparing faculty and student attitudes. *Improving College and University Teaching*, 1984. 32(3). 140–144. DOI: <https://doi.org/10.1080/00193089.1984.10533862>
- Ting, Y. R. Mobile Learning: Current Trend and future Challenges. *Proceedings of the Fifth International Conference on Advanced Learning Technologies*, Los Alamitos, CA: IEEE Computer Society Press. 2005. DOI: 10.1109/ICALT.2005.202
- Traxler, J. Distance education and mobile learning: Catching up, taking stock. *Distance Educ.* 2010. 31. 129–138. DOI: 10.1080/01587919.2010.503362

- Traxler, J. Distance Learning – Predictions and Possibilities. *Educ. Sci.* 2018. 8, 35. DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci8010035>
- Verduin, J. R., & Clark, T. A. Distance education. Oxford, UK: Jossey-Bass Publishers. 1991.

References

- Andreev, A. A. (1998). Vvedenie v distancionnoe obuchenie. Komp'yutery v uchebnom processe [Introduction to distance learning. Computers in educational process]. *Intersocioinform*, 2, 25–68 (rus).
- Zhernovnykova, O. A. (2017). Psykholohichni aspekt realizatsii dystantsiinykh osvitnikh tekhnolohii u navchalnyi protses maibutnikh uchyteliv matematyky [Psychological Aspect of Implementation of Distance Education Technologies in the Educational Process of Future Mathematics Teachers]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky: zb. nauk. pr.*, 2, 86–99 (ukr).
- Kukharenko, V. M. (2001). Dystantsiine navchannia – pedahohichna tekhnolohiia XXI storichchia [Distance learning – pedagogical technology of the XXI century]. *Kompiuterno oriientovani systemy navchannia : zb. nauk. prats. K.: NPU im. Drahomanova*, 2, 11–15 (ukr).
- Kukharenko, V. M., Rybalko, O. V., Oliinyk, T. O., & Savchenko, M. V. (1999). Dystantsiine navchannia [Distance learning]. Kharkiv: KhDPU, 1999. 216 p (ukr).
- Nalyvaiko, O. O. (2017). Dystantsiine navchannia: sutnist ta osoblyvosti [Distance learning: essence and features]. *Pedahohichniy almanakh*, 36, 75–81 (ukr).
- Shunevych, B. I. (2009). Tendentsii rozvytku skladovykh chastyn orhanizatsii dystantsiinoho navchannia [Trends in the development of components of the organization of distance learning]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnika"*, 653. 231–239 (ukr).
- Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 18.06.2020 no. 725-IX. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR), 2017, no. 38-39, art. 380. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (date of the request 15.09.2020) (ukr).
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia: nakaz MON Ukrainy vid 25.04.2013. no. 466. Data onovlennia: no. 761 vid 14.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (date of the request 15.09.2020) (ukr).
- Lyst Ministerstva osvity i nauky no. 1/9-154 vid 11 bereznia 2020. Ofitsiinyi sait. Uriadovyi portal. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/z-12-bereznia-zaprovadzhuyetsya-tritizhnevij-karantin-u-vsikh-zakladah-osviti> (date of the request 15.09.2020) (ukr).
- Al, U., & Madran, R.O. (2004). Web-based distance education systems: required features and standards. *Bilgi Dünyası*, 5(2), 259–271 (eng).
- Boehm, P. J., Justice, M., & Weeks, S. (2009). Promoting academic integrity in higher education. *The Community College Enterprise*, 15(1), 45-61 (eng).
- Bretag, T. (Ed.). (2016). Handbook of academic integrity. Singapore: Springer (eng).

- Chen, J. & Kinshuk. (2005). Mobile technology in educational services. *Journal of Educational Multimedia and Hypermedia*, 14(1): 91–109 (eng).
- Coldeway, D. (1995). Distance education revisited: An introduction to the issue. In Simonson, M., S. Smaldino & S. Zvacek (Eds.), *Teaching and Learning at a Distance* (pp. 7). New Jersey, NJ: Prentice-Hall, Inc (eng).
- Drisko, J. W. (1997). Strengthening qualitative studies and reports: Standards to promote academic integrity. *Journal of social work education*, 33(1), 185–197, DOI: <https://doi.org/10.1080/10437797.1997.10778862> (eng).
- El-Hussein, M. O., & Cronje, J. C. (2010). Defining mobile learning in the higher education landscape. *Journal of educational Technology & Society*, 13(3), 12–21 (eng).
- Guralnich, D. (2008). The Importance of the Learner's Enviromental Context in the Design of M- Learning Product. *International Journal of Interactive Mobile Technologies*, 2 (1), 36–39 (eng).
- Harting, K., & Erthal, M. J. (2005). History of distance education. *Information Technology, Learning, and Performance Journal*, 23(1), 35–44.
- Heberling, M. (2002). Maintaining academic integrity in online education. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 5(1), 1-7.
- King, F., Young, M., Driver-Richmond, K. & Schrader, P. (2001). Defining Distance Learning and Distance Education. *AACE Journal*. 9(1), pp. 1–14 (eng).
- Lan, Y.-F., & Huang, S.-M. (2012). Using mobile learning to improve the reflection: a case study of traffic violation. *Educational Technology & Society*, 15(2), 179-193 (eng).
- Lanier, M. M. (2006). Academic integrity and distance learning. *Journal of criminal justice education*, 17(2), 244–261, DOI: <https://doi.org/10.1080/10511250600866166> (eng).
- Macfarlane, B., Zhang, J., & Pun, A. (2014). Academic integrity: a review of the literature. *Studies in Higher Education*, 39(2), 339–358, DOI: <https://doi.org/10.1080/03075079.2012.709495> (eng).
- Motiwalla, L. (2007). Mobile learning: a Framework and Evaluation. *Journal of Computer and Education*, 49, 581–596, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2005.10.011> (eng).
- Nuss, E. M. (1984). Academic integrity: Comparing faculty and student attitudes. *Improving College and University Teaching*, 32 (3), 140–144, DOI: <https://doi.org/10.1080/00193089.1984.10533862> (eng).
- Ting, Y. R. (2005). Mobile Learning: Current Trend and future Challenges. Proceedings of the Fifth International Conference on Advanced Learning Technologies, Los Alamitos, CA: IEEE Computer Society Press. DOI: 10.1109/ICALT.2005.202 (eng).
- Traxler, J. (2010). Distance education and mobile learning: Catching up, taking stock. *Distance Educ*, 31, 129–138, DOI: 10.1080/01587919.2010.503362 (eng).
- Traxler, J. (2018). Distance Learning – Predictions and Possibilities. *Educ. Sci.*, 8, 35, DOI: <https://doi.org/10.3390/educsci8010035> (eng).

Verduin, J. R., & Clark, T. A. (1991). Distance education. Oxford, UK: Jossey-Bass Publishers (eng).

СОБЛЮДЕНИЕ АКАДЕМИЧЕСКОЙ ДОБРОПОРЯДОЧНОСТИ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ СОИСКАТЕЛЕЙ ОБРАЗОВАНИЯ В ПРОЦЕССЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

Алексей Наливайко, кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, площадь Свободы 6, 61022, Харьков, Украина, nalyvaiko@karazin.ua

Елена Калистова, студентка III курса факультета иностранных языков, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, площадь Свободы 6, 61022, Харьков, Украина, kalistovael@gmail.com

Даниил Поляков, студент III курса факультета иностранных языков, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, площадь Свободы 6, 61022, Харьков, Украина, danilopoliakov@gmail.com

В статье рассмотрены проблемы соблюдения академической добродетели студентами высших учебных заведений в условиях дистанционного обучения. Также были определены актуальность данного исследования, которая заключается во введении карантинных мероприятий, не предусматривали возможности посещения всех занятий студентами ЗВО. Авторами статьи было выделено такие понятия, как «академическая добродетель», «дистанционное обучение» и «электронно-дистанционное обучение», а также рассмотрены основные отличия двух последних понятий, особенности и основных их определения. Также эта статья демонстрирует результаты проведенного опроса среди студентов Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина, в котором им было предложено ответить на десять вопросов, опираясь на собственный опыт обучения во втором семестре 2019/2020 у. г. Вопросы касались ключевых проблем осуществления процесса дистанционного обучения, а именно программно-технического обеспечения, соблюдения академической добродетели во время выполнения домашнего задания, работы на занятиях и написания контрольных работ, контроля за соблюдением академической добродетели, оценке ее эффективности, оценке воздействия дистанционного обучения на соблюдение студентами академической добродетели, основных причин ее несоблюдения. Исходя из результатов опроса, авторы исследования выделили основные вопросы и проблемы соблюдения академической добродетели в процессе дистанционного обучения и пути их решения, изложенные в виде рекомендаций, как для руководителей ВУЗов, так и для преподавателей.

Ключевые слова: академическая добродетель, высшее образование, дистанционное обучение, электронно-дистанционное обучение.

COMPLIANCE ACADEMIC INTEGRITY LEARNING ACHIEVEMENTS OF EDUCATIONAL APPLICANTS IN THE PROCESS OF DISTANCE LEARNING

Oleksii Nalyvaiko, Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Pedagogy Department,
V.N. Karazin Kharkiv National University,
Svobody Square 6, 61022, Kharkiv, Ukraine, nalyvaiko@karazin.ua

Olena Kalistova, 3rd year student of the Faculty of Foreign Languages,
V.N. Karazin Kharkiv National University,
Svobody Square 6, 61022, Kharkiv, Ukraine, kalistovael@gmail.com

Danylo Poliakov, 3rd year student of the Faculty of Foreign Languages,
V.N. Karazin Kharkiv National University,
Svobody Square 6, 61022, Kharkiv, Ukraine, danilopoliakov@gmail.com

This article deals with the problem of respect for academic integrity. The relevance of this research consists in the quarantine measures, conducted by the Ukrainian government, in other words students could not attend all the classes in person. So that created an interesting problem, laying in the issues of respect for academic integrity. It has been analyzed and discussed by the authors. They also have defined and described the meaning of such concepts as 'respect for academic integrity', 'distance learning' and 'e-learning'. It is specially noted main differences between distance learning and e-learning. The academic literature on this topic is analyzed and described in short. Data are given about the poll conducted among the students of V. N. Karazin Kharkiv National University on GoogleForms. The authors prepared ten questions related to respect for academic integrity during distance learning. The survey deals with key issues of respect for academic integrity problems as software and hardware of classes, during work in class, doing homework and term tests, evaluation of the effectiveness of methods of control, main reasons of disrespect for academic integrity and influence of that. Conclusions are drawn about main issues of distance learning, so we provided a reader with possible ways to cope with them. Recommendations are given for teachers and officials. The authors recommended to use some additional applications to control the students' behavior during classes and doing tests, to conduct teacher training to deal with problems of disrespect for academic integrity, to elaborate official recommendations, to stimulate students to respect for academic integrity. The article is of great interest for pedagogical staff, officials, students and anybody interested in this topic.

Keywords: *academic integrity, distance learning, e-distance learning, higher education.*

*Стаття надійшла до редакції 28.07.2020
Прийнято до друку 29.10 2020*